

GUERZ NEVEZ

Var sujet ar maleuriou eûzus arruet dre an glaoeyer horrubl cuezet e pévarzec departamant eus ar c'hereiz-deiz a Franç, ar 27, 28, 29, 30 ha 31 eus a vis Here, 1 ha 2 eus a vis Dû 1840, hac en deveus distrujet nombr kériou ha bourguiou, millierou tyez, beuzet un niver bras a dud, ha goloet pévarzec leo douar tro var dro gant an doureyer spouronus,

Var ton : *Guerc'hes Glorius Vari.*

N'EUS qet pell-amzer em boa, an ecres em c'halon,
Roet da Vreizis-Izel ur güir Relation
Deus an diluchi spouronus en deveus distrujet
Nombr a guériou ha bourgou, tud hac a anevalet.

Mes hirio, va c'henvroïs a c'houlen en rimou
Ar memes Relation demeus ar maleuriou :
Allas ! neo qet eur matier evit beza canet ;
N'eus fors.... anavezet eo calon ar Vretonet.

Doue, Crouer an ênvou, Majeste adorabl,
Deurvezit, me ho suppli, dont d'am renta capapl
Evit ellout explica darn eus ar maleuriou
Erruet vardro Lyon ha calz all a vroyou.

Eur glao eus ar spontussa, er fin a vis Here,

Zo cnezet vel un diluch ; an oll a spourone :
 Seiz devez ha seiz nosvez e zeo cuezet quer c'hoec
 Evel ma else beza'n amzer muia glaoec.

Qerqent ar Rhon hac ar Son, diou rivier vrás meurbet,
 A deuas da huellat, da veza debordet :
 Ar ruyou hac an hentchou chenchet en rivierou ,
 A zistruje tro-vardro.... ô pebes maleuriou !!!

An diou rivier o veza neuze ta debordet ,
 Ne vezas nemet ur môr spouronus da velet :
Pévarzec departamant dindan an doureyer ! ! ! ...
 O Doue . pebes maleur ! peguen terrubl mizer !

Na ellet douguen sicour nemet gant ar vagou ,
 Rac an dud a voa pignet var lein an døennou.
 Ar c'hri fors, an disesper a voa dre oll eno ;
 O clasq donet da dec'hel , e cavet ar maro.

An tocsin spontus a son , hac ar pavillon dû
 A velet voa arboret en touriou a bep tu ,
 Evit rei d'anavezout peseurt calamite
 A vrêve goalen Doue eno e peb contre.

Mes neo qet Lyon hepken e deveus bet souffret :
 Pévarzec departamant zo cazi oll beuzet.

Sôn-ha-Loar , Cot-d'Or , Iser , Ain , Drom , Doubs ,
 Guenou'r-Rhon ,

Jura , Gard , Vauclus , Ardech , Var , Herault ha Haut-Son .

En eur villagen hepken ec'h assurer eus bet
 Vardro ur pévar c'hant den gant an douriou beuzet :
 Un daou-uguent mil famill , rentet en disesper ,
 A zo bremâ reduiset d'an terrupla mizer.

E Montmerl e zeus daou c'hant seiz ha tri-uguent ty
 Discaret ; e Coromanch ne zeus chommet hini ;
 Frans ha Messini a zo ive distrujet oll ;
 Pontdeyaux gant an dour bras zo cazi êt da goll.

E Mennial euz discaret pemzec ty gant an dour,
 E Feillans pêvar-uguent, hep gallout rei sicour;
 Ebars ur villagen all na chom nemet un ty,
 Er Jone, tri hac anter-cant, ô maleuriou goû gri!

Daou pe dri dy ha trêgont cuezet e Sant-C'ement ;
 E qever bourg Sant-Roman eus cuezet tost da gant ;
 E Draç-ar-Panoux ouspen daou-c'hant zo discaret,
 E Bevil cant-anter-cant a zo ive cuezet.

E Sablon pêvar-uguent. Anfin, na eller qet
 Niveri an oll distruch a zo bet arruet.

Qement en em rancontre var hent an doureyer
 A voa diouc'h-tu ranverset dre oll en o antier.

Pempzec-cant den zo eno, hep bara na repu ;
 E clasq n'em savetai e qerzent a bep tu.
 Er güez, var an dòennou e pignent egaret,
 Qen a deuet gant bagou evit o c'hemeret.

Ur vreg maleürus spontet, gant an dour qemeret,
 Gant ar spouron e deveus het e speret collet ;
 Hac eur soudard poursuet dre'r inemes elemant,
 Zo deut evel arrajet neuze en un instant.

Redec ra evel ur foll da glasq caout ur refuch
 Aroc an doureyer bras a güez vel un diluch ;
 Mes inutil eo dezàn, an dorojou serfet
 Er priv demeus a repu, ne voar pelec'h monet.

Anfin, anfonç ra un nôr, hac ec'h antren en ty ;
 Ur vreg paour a voa eno daoulinet o pedi :
 Sailla ras gant counnar vrás, hac e deus-hi lazet,
 Ha ne voe nemet gant poan e voe bet qemeret.

An deiz varlerc'h, er prison, e voe oll sebezet ;
 Pa voe lavaret dezàn ar c'hrim en devoa grêt
 E commanças da grial, treantet e galon :
 Nan ! nan ! ze ne deo qet güir; me zo den afêçon.

Ha possabl ve, va Doue! em bez-me coumetet,
 Me, den honest a viscoas, un hevelep torset!...
 En effet, assuret voet voe en e regimant
 Coulz hac en e vro bepret un den fur ha prudant.

E mis gouere diveza, e fonç rivier ar Rhon,
 Voe guelet ur men var bini e lennet gant estou :
 « Nep en deveus va güelet, en deus scuillet daëiou,
 « Ha nep em güelo un deiz daëiou c'hoas a scuillo. »

Nombri an oll maleuriou, allas! na ellot qet ;
 Dac'hann eus a bell-amzer ne vo qet o gouezet ;
 Mes, ô Doue! peguen douç eo da galonou christen
 Clêvet comz eus a actou meulabl evit peb den !

Ar Roue, ar Rouanes, an Duc a Orleans,
 Ar Brinces Adelaïd, c'hoar d'ar Roue a Franc,
 Bepret carguet a druez, ha leun a larguentez,
 O deus roet daou c'chant mil franc vit sicour an dud qèz.

Ar gouarnamant en deus roet pemp million
 Ar ministr anter cant mil franc iveau a donesón ,
 Vit sicour ar victimou demeus ar maleuriou :
 Grac̄ deo da receo souden nombr eus a faveuriou.

Autrou arc'hescop Lyon, carguet a vadelez ,
 A receo ar victimou ebars en e bales ,
 Ha gant teneridiguez e servich boued dezo :
 Ne refus nep maleurus en em bresant eno.

Ur person zo bet guelet gant ur vagad bara
 O vont da zistribui gant ur soign ar vrassa ;
 Güelet e zeus bet ive mestr scoï, ar breur Cephas ,
 Oc'h ober actionou demeus a gourach vrás.

Da ouspen tri-uguent den en deus bet savetet
 O buez goal exposet, prest da veza beuzet.
 Nos-deiz e-zê a bep tu, hac en deveus guelet
 Un uguent ty o çueza prest ma voa sortiet.

Ur bêleg qez o vonet gant un enterram'nt ,
 Gant an dour a zo stlapet d'an douar en instant.
 Ar c'horf maro a ruille gant an dour furorus ,
 Mes trapet e zeo prim gant ar bêleg courajus.

Autrou Arc'hescop Avignon gant ur vag ya ractal ,
 Ha gantân er memes bag tri vigel general :
 Ar pêvar bêleg Doue a voa guisget en caoun ,
 Evit sicour an dud prest da verval gant an naoun.

E Seminer Avignon e zeus bet recevet
 Tremen pêvar-c'hant christen privet demeus a voued .
 An doureyer a save betec an tabernacl :
 Ma n'oet qet eno beuzet , certen eo ur miracl.

Güelet e zeus en eur guær ur person vertuzus ,
 Glac'haret oll e galon var an dud maleürus ,
 O pignat er garidou eus a dour an ilis ,
 E zaoulagad en daëlou , en ur glac'har esqis.

En e zaouarn e tale'he ar Sacramant Santel ,
 Hac er save d'implori an Doue eternel ,
 O rî ar venediction d'an dud a voa pignet
 Var døennou an tyer , vit beza savetet.

Soudarded e faction a zo bet discaret
 Gant an dour ; eürus int bet da veza n'em dalc'het .
 Redec a rejont d'un ty hac e crimpjont souden
 Vit en em savetai varlein eus an døen .

An officer glac'haret rac aon da zont d'o c'holi ,
 A laqa clasq ar baguer neuze buan dre oll .
 Eur goberer courajus a yas prim d'o c'herc'het ;
 Ha receo ur recompanç en deveus refuset .

Goulenet en deus hepqen eno an den vaillant
 Un dra vit ellout eva ur banne güin-ardant
 Dre ma voa goal fatic bras : Ar general Aymard
 A c'houlen , ur recompanç d'an haros mestr gobard .

Vardro pemp-cant million e zeo bet estimiet
 An dommach o deveus grêt ar maleuriou digüeet.
 Rac-se eta, Christenien, hastomp prest da sicour
 Dre hor generosite victimou eus an dour.

En oll guériou deus a Franç hac ermèz anezi
 E teu an oll galonou prest d'en em ampressi
 Gant lealdet ar vrassa hac eus a greiz calon
 Da zicour oll victimou an inondation.

An Esqibien o deveus ive scrifet ractal
 D'ar bersonet vit ober en ilisou gestal
 E faveur ar victimou o deveus bet collet,
 Hac a zo en ezom bras hac eus a oll privet.

Nan, na vezimp qet bouzar da vouez hor pastoret,
 Na da hirvoudou an dud zo maleurus rentet :
 Er moment-mâ dreist peb-tra a galamite vras,
 Bezomp-ni oll generus vel ma voemp a viscoas.

Hastomp, hastomp, Christenien, da rîi hon offrançou,
 Rac bras eo an ezomou, bras eo ar maleuriou.
 Ni, dreist oll, Breizis Christenien, bezomp oll generus,
 Ha sicouomp hon nessa en Hano Sacr Jesus.

Christenien ha Francisien eveldomp int ive;
 Rac se en em ampressomp da rei sicour dece.
 Greomp d'hon nessa ar pez a garfemp e vez demp
 Grêt, ma teufe o maleur da erruout ganemp.

Er baressiou var ar meaz e tlefe peb Christen,
 Pa deufe da asista da Sul d'an oferen,
 Digas un arc'hant benac evit rîi d'ar person,
 Evit sicour victimou an inondation.

Neo qet e væn e vo grêt appell d'ar Vretonet;
 Pa zeo ret ober ar vad e zint hastus bepret.
 Ma vo lavaret e zeus e Breiz-Izel ecleo
 P'eo ret sicour ar maleur, peb Breton mad a gleo.

Er vrô guer demeus a Vreiz e vez güelet hemiez
 A berz e habitantet nombr eus a larguentez :
 Calz o deus roet sicour vit an dud maleürus ,
 Calz vo c'hoas hac a royo , balamour da Jesus.

FIN.

**AN TEMPEST
E MONTROULEZ HA VARDRO ,
DEIZ GOUEL AR CHANDELOUR 1835.**

Var ar memes ton.

ODoue oll-galloudus ! Mestr an elemantchou ,
 Cetu ni ta c'hoas hirio preizeus an tourmantchou !
 A boan e zeus pévar bloas , dre ur voceu eüzus (*),
 E voamp-ni oll reduiset da ur stat horrerus.

Rën a ra var hor brô guer un tempest goal gounnar ,
 Ilac a laqa da fremi ar mîr hac an douar.....
 Petra e zeo an drous-mâ a vravl ar forestou ,
 A stracl bars er meneziou , a scrich en draonniennou ?

Perac-ta an drous hir-se , ar yuderez hep fin
 Diouz an oll elemantchou , diouz an nos d'ar mintin ?
 An horruplou avel bis , strinjet dreist hor pennou ,
 Dindan un ênv teval dù a lanc e dempestou .

Yudal , trei ha gourdrousi a ra gant trous eüzus
 Hac e teu da venaci dreist oll Breiz maleürus !

(*) Ar C'holera-Morbus e 1832.

Oll goaguennou ar môr don savet vel meneziou,
Hac en o flonjont qerqent e sonç an abimou....

Ar goez bars er c'hoajeyer, fraillet ha difframmet,
Hac ar ravajou dre oll a ra en em velet;
Ar grizill, ur môr a c'hlaou a güez vel un diluch,
Hac a laqa en dro deomp gement zo en distruch.

Ar voasiouigou a zo en goasiou bras chenchet,
Hac an oll rivierou zo tro var dro debordet.
Lodennou bras meneziou zo en em distaguet,
Ponitchou a zo distrujet, ha tyes discaret.

An oll restajou a heuill folor an doureyer;
Hac anfin nemet horror dre oll mui na veler,
Ar glao, grizill hac avel en ur seurt tintamar,
▲ laqa crena betec en caloun an douar.

Var ar môriou al lestri tolet ha distolet,
▲ string prest var ar riblou corsou martolodet,
Ar bed a zo menacet da zistrêi d'ar c'haos,
Hac a seblant da vesqa hac an deiz hac an nôs.

Peur e velimp-ni ar c'halin en hor brô quer o rën,
Hac ar boneur o tonet etouez ar Gristenien !
Doue a visericord, ho pet ouzomp truez,
Ha laquit an union hac ar peoc'h en hon touez.

O tempest quer spouronus ! arrêtit ho furo !...
O va biô guêr ! ô natur ! ô theatr a horrol !...
O va Doue ! chadennit an tourmantchou dirol,
Hac accordit, ni ho ped, ar c'halin breinâ demp oll.

FIN.

E Montroulez, e ty LÉDAN, e traon ru ar Vur.